

MỘT SỐ BIỆN PHÁP XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ BẢO MẪU Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC TẠI QUẬN 1, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

ThS. LÊ THỊ BÌNH

Phòng Giáo dục và Đào tạo, Quận 1, TP. Hồ Chí Minh

Sự ra đời và phát triển loại hình trường bán trú ở cấp Tiểu học đã góp phần quan trọng vào việc đáp ứng nhu cầu của xã hội và nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện cho học sinh.

Để thực hiện công tác chăm sóc học sinh bán trú, nhà trường cần có đội ngũ bảo mẫu. Cũng như giáo viên, bảo mẫu thường xuyên tiếp xúc và có tác động giáo dục đến quá trình hình thành, phát triển nhân cách của học sinh. Vì vậy, việc đề ra các biện pháp để xây dựng và phát triển đội ngũ bảo mẫu trường tiểu học là vấn đề cần thiết.

1. Thực trạng đội ngũ bảo mẫu ở trường tiểu học tại Quận 1

Ở các thành phố lớn nói chung và TP. Hồ Chí Minh nói riêng, nhu cầu gửi con cả ngày ở trường của phụ huynh rất lớn.

Đáp ứng nhu cầu của phụ huynh, từ năm học 1980 - 1981, Quận 1 là quận đầu tiên của TP. Hồ Chí Minh thực hiện thí điểm mở lớp bán trú ở trường tiểu học với 3 lớp và 90 học sinh. Đến nay, mô hình này đã được nhân rộng và phát triển ở 24 quận, huyện của TP. Hồ Chí Minh và nhiều tỉnh, thành khác.

Sau 32 năm thực hiện, hiện nay, Quận 1 có 20/20 trường thực hiện loại hình bán trú với 523 lớp và 18.712 học sinh.

- Đội ngũ bảo mẫu:
- + Về số lượng: 413 bảo mẫu (tỉ lệ 0,78 bảo mẫu/lớp);
- + Về độ tuổi: từ 20 đến trên 60 tuổi;
- + Về trình độ văn hóa, chuyên môn nghiệp vụ: 24,7% tốt nghiệp trung học cơ sở, 75,3% tốt nghiệp trung học phổ thông; 3,9% có trình độ từ trung cấp đến đại học; 56,9% có chứng chỉ bồi dưỡng nghiệp vụ cô nuôi dạy trẻ.

Phòng Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương TP. Hồ Chí Minh mở lớp; đồng thời, các trường tiểu học khuyến khích và hỗ trợ bảo mẫu tham gia lớp bồi dưỡng nghiệp vụ bảo mẫu ở cơ sở đào tạo khác. Tuy nhiên, nội dung bồi dưỡng chưa thật sự phù hợp với thực tế công việc của bảo mẫu ở trường tiểu học.

- Chế độ chính sách:

Do không có trong định biên trường tiểu học nên bảo mẫu chỉ được các trường kí hợp đồng thời vụ 9 tháng/năm, lương được trả từ nguồn thu phí tổ chức phục vụ bán trú. Tùy thuộc vào điều kiện của từng trường tiểu học mà bảo mẫu được chăm lo thêm như:

đóng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế theo lương hàng tháng; khám sức khỏe; tham quan vào dịp hè; khen thưởng các đợt thi đua, lễ tết; ăn trưa; đồng phục; bố trí công việc và hỗ trợ kinh phí tham gia lớp sơ cấp nuôi dạy trẻ...

Phòng Giáo dục và Đào tạo đã tổ chức Hội thi "Bảo mẫu - Người chăm sóc những chồi non" để ghi nhận và tôn vinh những đóng góp của họ; đồng thời, tổ chức "Ngày hội giao lưu bảo mẫu cấp Tiểu học" nhằm giúp các nhà quản lí, bảo mẫu, giáo viên và phụ huynh trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm trong việc phối hợp chăm sóc, giáo dục học sinh.

Tuy nhiên, vẫn còn nhiều chế độ khác mà bảo mẫu chưa được hưởng như chế độ nghỉ thai sản; lương, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế trong 3 tháng hè do các trường không có khoản nào để chi trả... Chính những khó khăn này làm cho lực lượng bảo mẫu tại trường tiểu học thường xuyên biến động. Các trường luôn phải tuyển bảo mẫu vào đầu mỗi năm học hoặc giữa năm nên đội ngũ bảo mẫu thiếu kinh nghiệm làm việc. Việc tuyển dụng hiện nay cũng chưa có tiêu chuẩn cụ thể.

2. Một số biện pháp xây dựng và phát triển đội ngũ bảo mẫu ở trường tiểu học nhằm đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện

2.1. Nâng cao nhận thức về vị trí, vai trò của bảo mẫu ở trường tiểu học

Sự ra đời của mô hình trường bán trú ở cấp Tiểu học là một thực tế của xã hội phát triển, nhằm đáp ứng nhu cầu phụ huynh; đồng thời, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh.

Để thực hiện công tác bán trú trong trường học, bảo mẫu là một lực lượng không thể thiếu bởi lứa tuổi học sinh tiểu học, nhất là những lớp đầu cấp vẫn rất cần có người chăm lo bữa ăn, giấc ngủ, hướng dẫn và rèn cho các em kĩ năng tự phục vụ, văn hóa ăn uống, xếp hàng, vệ sinh, ứng xử... Mặc dù không đứng lớp nhưng họ thường xuyên tiếp xúc, trực tiếp chăm sóc học sinh và hỗ trợ giáo viên giáo dục các em nên người. Họ có những ảnh hưởng nhất định đến việc hình thành nhân cách của học sinh.

Chính vì vậy, các cấp lãnh đạo, ban ngành chức năng, cán bộ quản lí giáo dục, cha mẹ học sinh và xã hội cần nhìn nhận rõ vị trí, vai trò của bảo mẫu trong trường tiểu học, xem bảo mẫu là một nghề chính thức để từ đó có kế hoạch xây dựng đội ngũ và ban hành những quy định hợp lí về chế độ, chính sách cho đội ngũ này.

Phòng Giáo dục và Đào tạo, trường tiểu học tổ chức những hoạt động để giới thiệu về công việc, vai trò của người bảo mẫu đến các thành viên trong Hội đồng sư phạm, đến cha mẹ học sinh, các cấp lãnh đạo, ban ngành đoàn thể, cơ quan báo chí như: mời dự hoạt động của bảo mẫu tại trường; giới thiệu clip “Một ngày làm việc của bảo mẫu”; tọa đàm về cộng đồng trách nhiệm cùng bảo mẫu trong việc chăm sóc, giáo dục học sinh; đối thoại cùng người lao động...

2.2. Xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ bảo mẫu

Để góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục học sinh, các trường cần phải xây dựng đội ngũ bảo mẫu đủ về số lượng và đảm bảo về chất lượng.

Hiệu trưởng các trường căn cứ vào số lớp bán trú có thể tiếp nhận, số lượng bảo mẫu hiện có để xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ bảo mẫu đảm bảo các yêu cầu sau:

- Số lượng: Để bảo mẫu có thể hướng dẫn, quan sát, uốn nắn kịp thời cho các em, các trường bố trí 1 bảo mẫu/lớp. Đối với lớp 4 - 5, các em đã có kỹ năng tự phục vụ thì có thể bố trí 1 bảo mẫu phụ trách 2 lớp;
- Độ tuổi: Hiện nay, đáp ứng yêu cầu đối mới, các trường tổ chức nhiều hoạt động giáo dục trong và ngoài nhà trường. Để hỗ trợ học sinh tham gia các hoạt động, bảo mẫu cũng cần phải nhanh nhẹn, năng động. Do đó, độ tuổi phù hợp với công việc bảo mẫu nên từ 20 - 55 tuổi;

- Chất lượng:

+ Về phẩm chất: có phẩm chất đạo đức tốt, thương yêu, đối xử công bằng và tôn trọng nhân cách của trẻ em, cẩn thận;

+ Sức khỏe tốt, không mắc bệnh truyền nhiễm;

+ Trình độ văn hóa: Do làm việc trong môi trường giáo dục, đặc biệt là thường xuyên tiếp xúc với học sinh nên bảo mẫu cần có nền tảng kiến thức cơ bản. Vì vậy, đội ngũ này phải tốt nghiệp trung học phổ thông 12/12;

+ Trình độ chuyên môn nghiệp vụ: Trong quá trình chăm sóc học sinh, bảo mẫu phải đối mặt với nhiều vấn đề như: sự thay đổi tâm - sinh lí, thói quen, cá tính của từng học sinh, sức khỏe, dinh dưỡng... Do đó, bảo mẫu cần có hiểu biết cơ bản về đặc điểm sinh lí, tâm lí của lứa tuổi tiểu học; có kiến thức về đánh giá sự phát triển của học sinh; về chăm sóc sức khỏe, dinh dưỡng, an toàn lứa tuổi tiểu học; về phương pháp giáo dục học sinh tiểu học; kỹ năng tổ chức thực hiện các hoạt động chăm sóc, giáo dục học sinh, kỹ năng giao tiếp ứng xử với học sinh, đồng nghiệp, phụ huynh và cộng đồng,...

Chính vì vậy, bảo mẫu phải được đào tạo chính quy và có trình độ chuyên môn nghiệp vụ phù hợp với nghề nghiệp của mình. Trước mắt, tất cả bảo mẫu phải tham gia và được cấp chứng chỉ sơ cấp cơ nuôi dạy trẻ. Về lâu dài, để nâng cao chất lượng đội ngũ, bảo mẫu cần phải có trình độ trung cấp trở lên.

2.3. Chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ cho đội ngũ bảo mẫu

- Phổ cập trung học phổ thông: Trường hợp bảo mẫu chưa tốt nghiệp trung học phổ thông, hiệu trưởng lập kế hoạch, tạo điều kiện về thời gian, hỗ trợ kinh phí và động viên để họ tham gia các lớp bổ túc văn hóa;

- Bồi dưỡng kỹ năng nghề nghiệp: Hiện nay, các trường sư phạm chưa có chương trình đào tạo chính quy cho nghề bảo mẫu trường tiểu học. Vì vậy, trước mắt, để trang bị cho bảo mẫu một số kỹ năng nghề nghiệp cần thiết, Phòng Giáo dục và Đào tạo quận phối hợp với Trường Sư phạm mở lớp bồi dưỡng nghiệp vụ cho đội ngũ này. Tuy nhiên, để nâng cao chất lượng đội ngũ bảo mẫu, Bộ Giáo dục và Đào tạo nên xây dựng chương trình đào tạo phù hợp đặc thù nghề nghiệp của bảo mẫu tiểu học ở trình độ trung cấp;

- Bồi dưỡng thường xuyên: Ngoài chương trình học về bồi dưỡng kỹ năng nghề nghiệp nói trên, hàng năm, Phòng Giáo dục và Đào tạo và các trường tiểu học cần thường xuyên tổ chức bồi dưỡng cho lực lượng bảo mẫu theo từng chuyên đề nhất định như: chăm sóc học sinh béo phì, suy dinh dưỡng; kỹ năng sơ cứu, truyền thông sức khỏe; hướng dẫn học sinh tự phục vụ; phối hợp với các lực lượng trong nhà trường và gia đình để giáo dục đạo đức, rèn kỹ năng sống cho học sinh; kỹ năng giao tiếp với học sinh, cha mẹ học sinh; kỹ năng giao tiếp với đồng nghiệp, với các đối tượng khác trong nhà trường...

2.4. Xây dựng các chính sách khuyến khích, đãi ngộ, tạo điều kiện thuận lợi để phát triển đội ngũ bảo mẫu

Để có thể thu hút được lực lượng bảo mẫu gắn bó với công việc, cần phải xem bảo mẫu là một nghề và có chế độ chính sách phù hợp giúp họ yên tâm, gắn bó với nghề nghiệp của mình. Cụ thể:

- Ban hành văn bản pháp quy về loại hình trường bán trú, trong đó có định biên chính thức cho bảo mẫu trường tiểu học và quy định về nhiệm vụ, quyền hạn của bảo mẫu;

- Bảo mẫu được hưởng lương từ nguồn ngân sách và có phụ cấp thời gian nghỉ hè;

- Đảm bảo các chế độ về bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, các khoản phúc lợi, chế độ tham quan, nghỉ thai sản, ốm đau, khen thưởng, kỉ luật... như các thành viên khác trong nhà trường;

- Trang bị đầy đủ đồng phục và các dụng cụ phục vụ cho công việc;

- Được đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng, nghiệp vụ;

- Tổ chức hội thi “Bảo mẫu giỏi” để tôn vinh, khuyến khích, động viên tinh thần làm việc; tổ chức giao lưu, trao đổi kinh nghiệm...

Loại hình trường bán trú ở cấp Tiểu học đã đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội đồng thời góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục tiểu học. Tuy nhiên, đây

(Xem tiếp trang 54)